

texty

**číslo 6
léto 1997**

V náplavě

Byla obloha obtažena černem a z nebe se sypaly kosti. Jak se kalný proud prohnal krajem, zůstaly v jeho náplavě ztracené iluze, naděje, majetky, osudy.

Chtěl jsem nejdřív pomale být, poté, co se stále kdesi přemísťuji, chodit na hříby, číst si, prstem jet po obloze, jak na ní zůstala bílá čára od velkého letadla. Na horách chtělo se do tvrdé trávy lehnout, hledět pod sebe, jak se plné lesy plazí hoře na šíji, jak je ona odmítá, nechá je vystoupit jen k ústům potoků, kdesi od hřebene travnatého hrozně nízko. Na počátku léta, které nebylo snadné. Zpátky do lidí zahnala mne voda. Na ztrhaném břehu řeky blátem zanesená dětská hračka křičela o strašlivostech. Zaměnit týden na horách za týden v údolí už bylo snadné. Za týden v bahně, ze kterého se líhnou komáři, jejichž hejna pobzukují ve shnilém vzduchu, v mrtvém městě teče ulicemi zoufalství, jedovatými zuby se do lidí zakusuje strach a beznaděj. „Tady na tom kanapi udělal jsem svou první dceru, jej to byla drbačka,“ máchne opilou rukou starý pán Vojtášek, když z jeho domku, kde voda v přízemí dosahovala až ke stropu, vynášejí torzo postele: rozklížená čela, matrace umazané od zahnívajícího bahna, voda z nich proudem crčí.

Lili lidé do sebe slivovici – desinfekci spíše pro duši než proti nákaze; jejich oči byly zarudlé, upjatě těkaly po troskách domova, v jakémisi horečném stavu snažili se uchránit alespoň cosi, cosi důležitého pro další život, má-li mít ještě smysl. Rozplizlé album rodinných fotografií, stůl po dědečkovi pokrytý zelenkavou plísní, starý rezačový kanistr od benzínu.

Byl to týden života. Tím, že jsem odtahal pár namokvalých trámů a od rána do večera se rýpal v bahně, nezmírnil jsem hrůzu a utrpení těch, co všechno prožili. Jen jsem ubral ze svých pocitů bezmoci a strachu: tupé jistoty, že toto se týká i mne!! I teď, kdy srpnové slunko maluje trnky do modra, je mi stále ještě úzko z poznání, jak pár dní deště dokáže spláchnout všechny jepicovité pravdy tohoto světa...

–rk–

Obsah:

úvodník

René Kočík: V náplavě ___2

poezie

Charlotte: *** ___8

Jakub Chrobák: Pokora; Starci; Světla v srpnu ___9

Verchovinský plevel ___10_11

Radek Václavík: A tu na ústa mi přišlo;

Častokrát mívám pocit ___12

Petr Škubal: Vyznání moderního člověka ___13

Mojmír Trávníček: A jiné... ___14_15

Jan Friendsberg: Taurusova dvoustrana ___16_17

próza

Pavel Kotrla: Bajky ___4

Said Saidov: Písek ___5

Milan Kundera: z *románu* Pomalost ___20_21

František Všetíčka: Žluť a běl ___28_31

rozhovor

Rozhovor s Miroslavem Zelinským ___6_8

recenze

Dalibor Malina: Kunderova královská románová hra ___18_20

Pavel Kotrla: Originály a plagiáty ___22_23

Jiří Hrabal: Bažantnice ___24

Jiří Hrabal: Mezisvěty mezi světy ___27

René Kočík: Karatel, vizionář a zahradník v pasti slov? ___25_26

Obálka za použití grafiky Michala Kotrly

Kontaktní adresy:

Pavel Kotrla
Bystřička 267
756 24

Knihkupectví Malina
Dolní náměstí 347
Vsetín 755 01
tel. (0657) 611089

B A J K Y

P a v e l K o t r l a

JAK TO BYLO DOOPRAVDY...

Kdysi lesní duch stál na břehu řeky a z nudy plácal figurky. Vždy je rozdupal, věda, že umění je pouhou pýchou.

Ale znáte jeho roztržitost, na jednu zapomněl.

Duch trochu poplaval a pak odešel neznámo kam, takže to, co následovalo potom, nemohl tušit.

Figurka sebou začala zmítat a vyluzovat divné zvuky. Zpočátku byla směšná, snažila se marně vstát a nešlo jí to. Padala zpátky do bláta.

Pak ležela vysílením jak mrtvá. Ležela tak několik století. Až i zvířata se jí přestala bát. Myslela si, že je to nějaká podivná věc. Ale pak se najednou, kdy už to nikdo nečekal, žena pohnula, začala se blátem plazit, až dosáhla na dřevěnou hůl. Přitáhla ji k sobě, opřela se o ní a vstala.

Vrávoravým krokem vešla mezi stromy, které teď měly být jejím domovem. A za jedním velkým to uviděla. Muž tam seděl s lesním duchem u ohýnku. Dívali se na hvězdy, v klidu popíjeli víno a kouřili dýmky.

Najednou ji lesní duch uviděl, smutně se pousmál a soucitně poplácal muže po ramenou.

BAJKA TYGŘÍ KŮŽE

Jednou přišel muž, ale už bylo pozdě. Tygří kůže visela mezi stromy a nahé tygří tělo se procházelo kolem. Lesklo se ve večerních stínech.

Muž zatoužil stát se tygrem. Oblékl si jeho kůži, spustil se na čtyři a šel.

Duch lesa byl v křoví. Tiše. V listí.

Tak tygr se postavil na zadní a stal se člověkem. Chodil, myslel, smál se, žil.

A z člověka byl tygr. Chvíli ho to bavilo. Lovil, kradl se noční tmou, zpíval na měsíc.

Ale pak se začal nudit. Chtěl zajít za lesním duchem pro radu. Měl ho navštívit poprvé a nevěděl, kde ho hledat.

Čenichal u země, u kořenů stromů. A nikde ho nenašel. Až jednou, hledáním celý unavený, si sedl a podíval se ke slunci. Zářilo mezi listím. A na větvi – na větvi seděl lesní duch.

Smál se. Jak krásně se smál než zmizel.

Muž viděl, že tady se rady ani pomoci nedočká.

Vrátil se domů a po večerech věší svou kůži mezi stromy a čeká, jestli se tygr na to lákadlo nachytá.

P Í S E K

S a i d S a i d o v

Udělal to toho rána. Nechal své tělo dopadnout do chladného písku Baltského moře mezi uzavřené schránky mušlí.

Vypaskvrnky věkého
Leží s povřenou
Do nich cí vítr vyché píská

Dívá a zmocňuje nepopsaha: chce tem a vec dovnitř. V je cosi ho, na co vzpomíná matky.

V jedstřežené mu to poká nohu le, ta se s

tem rozestupuje do stran. Je lesklá, je plná střepů z rozbitých zrcadel. Noha krvácí a střepy se začínají topit v té záplavě. Z tohoto světa prchá pryč. Ale není kam se skrýt v prázdnotě studeného písku. Rukama se zachytí okraje jiné škeble. Zvedá ji ze země a přikládá k druhému oku. Pátrá v cizí krajině. Pláž porostlá krátce stříženou rudou trávou. Na ní několik bíle natřených židlí, porůznu polámaných, a kulatý kuchyňský stůl, na kterém je krví nápis:

S A L V E !

Je to sterilní scéna, která vzbuzuje nepochopení a děs. S úlekem zahazuje i tento svět. Ustrašeně se dívá kolem a vidí, že všechny škeble rozvírají čelisti a pomalu se sunou pískem k němu. Slizká těla napolo jsou vysunuta z vápených schrán. Prvé se dotknulo jeho nahého palce pravé nohy. Soukají se nahoru, po lýtku a výš. Pomalu se pokrývá tisícem svalnatých nohou.

Kdo jde po čase kolem, všimne si, že znenadání stojí uprostřed písku osamělá skála, která je celá pokryta škeblemi. A kdyby se díval pozorněji, našel by mezi nimi dvě živé oči.

z ruštiny přeložil Pavel Kotrla

dají jako středomoru. lorozeškvírou. narážejídává tinní.

se na ně je se hotelná tou být zvířepat se té touze dávné si matně z těla své

né nechvíli se daří. Strdo škebprasko-

ROZHOVOR S MIROSLAVEM ZELINSKÝM

Miroslav Zelinský

24. 7. 1961

Literární historik působící v Ústavu pro českou literaturu v Brně a na FF Ostravské univerzity.

Když před třemi lety vyšlo první poprázdňinové číslo Tvaru, bylo mnoho jeho čtenářů přinejmenším překvapeno – jeho autorem byl totiž jeden muž. Vzápětí byl obviňován z exhibicionismu. Nemáš strach z podobných obvinění? Nenutí podobně rozsáhlý počet stran k tomu, aby člověk sáhl po „vatě“?

Obavy samozřejmě mám. Rozhodně však ne z toho, že bych byl nařčen z exhibicionismu, ale spíše z úsudku lidí, na kterých mi záleží. Člověk zkrátka nechce vypadat jako blb. „Osobní“ Tvar byl ale příliš silnou výzvou na to, abych ji odmítl. Což ovšem neznamená, že by mi nebyl stále bližší názor Karla Krause: „Proč leckdo píše? Protože nemá dostatek charakteru na to, aby nepsal.“

Jako člena redakční rady Tvaru se tě rád zeptal: Co si myslíš o Literárních novinách? Sdílíš můj názor, že LtN žijí z dávno zapomenuté slávy šedesátých let?

Literárky asi stále žijí z minulé slávy, pravda, už trochu zašlé. Dělají ovšem vážnější chyby. Pouštějí totiž na své stránky autory s příspěvky, které měly redakčním sítem propadnout. Stávají se pak stále více „novinami“, stále méně „literárními“.

Když se nedávno tvé jméno objevilo jako otázka v televizním kvízu nikdo ho samozřejmě neuhádl, spolu se jmény dalších literárních vědců a kritiků.

Být „otázkou“ v Risku je, podle mě, stravitelnější, než v něm jakkoli vystupovat. V zásadě pro mě ovšem platí – dále, od Novy dále (s výjimkou pro Smrtonosné pasti a jiné milované spektákly).

***Na televizní obrazovce se pravidelně objevuješ coby moderátor Moravskoslezského salonu. Jak ti sedí tato role a jak to bude dál se salo-
nem?***

Do „salonu“ jsem spadl, ostatně jako i do jiných aktivit, shodou různorodých okolností a pořád se v této roli jen zabydluji. Máme s dramaturgem Jirkou Šlachtou určitý plán, ale nechci ho prozrazovat.

Když už tedy máme v čísle ukázkou z toho Kundery... Jaký je tvůj vztah k pomalosti? Co tě znám, vybavuji si tě jako stále spěchající postavu, se kterou chvatně prohazují několik vět za chůze. Dokážeš se zastavit?

Ale to víš, že rozumím pomalosti. Ten uspěchanec vlastně nejsem já a nemám se za to rád. Je navíc spousta činností, které vykonávám pomalu: jízda autem, oprava chalupy, slovník poválečných časopisů, kouření doutníku apod.

Vyjma dalších tvých rozmanitých aktivit jsi i vedoucím Ústavu pro českou literaturu v Brně. Chystá se tam

něco zajímavého, co by stálo za to vědět?

„Moje“ brněnská pobočka Ústavu pro českou literaturu má za krkem především Slovník českých literárních časopisů po r. 1945 a kapitoly pro dějiny české poválečné literatury. Práce dopředu na tolik let, že si netroufám představovat cokoliv dalšího. Jen bych ještě rád dořešil personální situaci, protože mou největší ambicí ve funkci vedoucího pracoviště je vybudovat malý, ale pružný, spolupracující a na přátelských vztazích založený tým literárních historiků.

A dovol mi poslední otázku: Mají nějaký smysl malé literární časopisy, jako jsou např. Texty?

Smysl mají naprosto zásadní, protože zaprvé rozrůžňují literární pole a zadruhé nabalují na sebe spřátelělé okruhy lidí. Jsou něco jako „hospoda“.

Děkuji za rozhovor

–pk–

C H A R L O T T E

Vybavuji si tvůj dech, když
jedu prsty po okenní tabuli
venku tma
narážíme pohledem zpět
zajdeme na kafe a
mezi náma nenávist
proplétám se den po dni
jako plot z ostružin
ostrý a pálivý
přemýšlím, proč hledáš mě
proč přemýšlím

POKORA

Být pokorný
jak déšť
co v páře stoupá z dlažby
Jako stín
co ráno podmete
V neslyšných proudech
stoupat vzhůru
Hlídat
kroky dítěte

STARCI

Jsme staří
Kolik je nám roků?
Beránky na nebi
kdo spočítá?

Noci se nebojíme
A pili jsme jen trochu
Ve filkách a hvězdách
nechceme znát

Zatímco ale slova
bez krve jsou planá
Zatímco naše noci
mrtvé bdí

Kytky a hvězdy pod polštářem
spí.

SVĚTLA V SRPNU

Někdy se zatáhne
a po kočičích hlavách
chodí tma

Psát do ní sirkou za oknem

Zůstane kousek
i to písmo
má vlastní sen:

Ze smrti noci že se rodí den.

VERCHOVINSKÝ PLEVEL

Zvláštní miniatura lidové slovesnosti karpatského regionu – kolomyjka: písnička a tanec – motivovaná převážně prostým životem dřevařů a pastevců karpatských hor doznala nevídaného “rozvoje” i v období, kdy se tvůrce těchto popěvek – karpatský národ stal součástí Sovětského svazu. Do jaké míry vznikaly novodobé kolomyjky – tématicky skutečnému životu Karpat velmi vzdálené – ve svém autentickém prostředí a kolik jich na objednávku moci opustilo zarudlé dílny sovětských veršotepců, aby se staly jednoduchým nástrojem sovětské propagandy v podkarpatském regionu, se dnes už můžeme jen dohadovat...

1.

Slunce Leninovo svítí,
jiskří se to všude,
a od něho mládnou hory,
mládnou v něm i lidé.

2.

Slavík v sadu zpívá sladce,
slunci prozpěvuje,
Stranu svoji, celý národ,
v písních opěvuje!!

3.

Oj ty strano Leninova,
naše rodná máti,
jenom tobě důvěřujem,
směr nám udávati!

4.

Tak, jak Lenin pracovat,
učit se a žít,
rodné Straně i národu,
dobře posloužit!!

5.

Ví to celý svět už dávno,
ví to každé dítě,
pod praporem leninismu,
kdopak porazí tě?!

6.

Na Hoverle sníh se bělá,
zimní vítr mrazí
a můj milý v kombinátě,
novou cestu razí!!

7.

Rodné Straně Leninově,
Leninovi sláva,
že v Karpatech zasvítla
hvězdička blikavá!

8.

Letí, letí naše píseň,
přes stepy, horami,
Leninovo dílo žije
Lenin navždy s námi!!

9.

Žití naše, radostné je,
překrásné a jasné,
nikdy slunce Leninovo,
u nás neuhasne!!

Vybráno z knihy Jurije Bojčuka Kvity Verchovyny, Užhorod 1985

Z ukrajinštiny přeložil René Kočík

A tu na ústa mi přišlo

že i staří básníci
chodívali celí rozervaní,

když veršem
brousili si o kaménky
nové múzy,

a jak prý bolelo to,
když snadno bylo
dotýkat se nebolení,

a ústa celá uplakaná
drala slůvko
o poslední krůček.

Častokrát mívám pocit,

že už nikdy nenapíšu verš,
verš jediný,
samotný,

tak samotný,
jak slovo bez vět bývá

a tichý
že i slůvko skončí s prstem
na ústech,

a napříště,
prý tak mi bude krátké,
že už ani ústy nevystačím.

A jak rád
polaskal bych novou básní
strunku,

pro dva tři rýmy nazbyt
grošáka jim našel,
koníka zpěněného,
aby kopýtko veršem podrazili.

Vyznání moderního člověka

Vím že dvakrát dva jsou čtyry
Vím že H_2O je kyselina i zásada
Vím že Moskva je hlavní město ruska
Vím že l'argent jsou peníze
Vím že temperament je dynamická vlastnost
Vím že Havlíček napsal epigramy
Vím že roku 1918 vzniklo československo
Vím že I je já
Vím že T je termodynamická teplota
Vím že pestík je část květu
Vím že Mozart složil Figarovu svatbu
Vím že na výbornou musím uběhnout 60m za
8,5s

Ale víc nás už nenaučili
Nevím co se to se mnou děje
Máš hezké druhotné pohlavní znaky
Jsi výjimečná osobnost
Tvá kůže má normální pH
Nechováš se infantilně
Víš co je aldehyd
Rozumíš anglicky
Počítáš levou zadní kvadratické nerovnice
Ovládáš teorii relativity

Ale doprdele
To ti nechci říct
To víš sama
Já ale nevím
Nikde nás to neučili
Ani doma ani ve škole

Našel jsem
Že jeden básník napsal
"Jsi královna noci"
A mně se to líbí
Konečně
Už si vzpomínám
Miluji tě

A JINÉ . . .

Mojmír Trávníček

Popěvek

Drobná píseň zpravidla obsahu vtipného až rozpustilého. Existují p. časové, dětské, masopustní, taneční a jiné.

(Slovník literární teorie)

Přišel pes a jako vždycky
vrtí na mě ocasem.
Chápu to filozoficky:
Vidím čokla, tedy jsem.

Červotoč mi vrtá v hlavě,
nevím, co to znamená.
Vnouček to uhodl hravě:
Ta hlava je dřevěná.

Na lysině máslo maje
úředník jde z úřadu.
Tato komodita taje,
vece, dám ji do chladu.

Přelezl střevlík z příkopy
na mapu západní Evropy.
Právě když míjel Grenoble,
bělořit šedý ho sezobl.

Orala na poli rolnice,
když z pole zazněla polnice.
To rolník v roli hasiče
pronásledoval paliče.

Unaveně, ušle
šla na WC vrána.
Spadla tam do mušle.
Deklem zadělána
bídně utonula
v devět nula nula.

Vejcorodý ptakopysk
přestal čísti denní tisk.
Je na noviny našťvaný,
že preferují klokany.

Zakoupila si břehule
u Vietnamců sněhule.
Když v rámci ročního běhu
napadlo u řeky sněhu,
chodí v nich trochu strnule.

Vletěla psovi do chřtánu
vosa v zahradním altánu.
Vsadila mu tam žihadlo.
Špatně to s oběma dopadlo.

Husa koplá Cyrila,
botu při tom pozbyla.
Ztrátu svého krpce
nese husa trpce.

Detektiv napsal detektivku
o tom, jak ukradli prase z chlívku.
Vyšla za podpory nadace
řeznické asociace.

TAURUSOVA

JAN FREU

PÍSEŇ SLUNEČNÉHO PLEJBOJE

Tak střídám ženy
Které mne dobývají
S těmi co dobývám

A říkám si:

Ta mi dala
Ta mi dala
A ta mi teprv dá

Snad je to důvod ke zpěvu
A tak si zpívám:

*Yes
This is my song
Song of sunny playboy*

SAMICE

from and for e. hemingway

1.
Na jednom volném prostranství, v mezeře mezi
bušem, jsme zahlédli tři samice.
2.
Vystřelil jsem.
Vystřelil jsem ještě jednou.
A znova.
3.
Žuchly při dopadu těžce na zem, ležely a tloukly
letkami a Abdullah jim uřízl hlavy, aby se směly
podle náboženských předpisů jíst.
4.
A tak se ze smrti stala náramná švanda.
5.
Dívat se na NI, na pobouřený úsměv ostatních.
Dívat se jak se v tetelivém vedru překotí – a všem
ma čtyřma dozadu.

DVOUSTRANA

N D S B E R G

A JINÁ VESELÁ PÍSEŇ

Znám tvé prsy s mlékem
Rád je mám
Když jimi pohazuji
Sem a zase tam

VÝPISKY Z ČETBY

Ženo z hlíny a bláta

Zygmund Krasiński

Na obloze bylo plno černého dýmu a žhnoucích jisker. Plameny vyšlehovaly a žár rozechvíval vzduch. Víry stoupající vzhůru byla tak silné, že pláty zinkového plechu ze střechy byly vymršťovány nahoru, kroutily se a poletovaly s drnčením sem a tam. Kusy hořícího dřeva vyletovaly do výše a padaly jako ohnivé vlaštovky. Když jsem se pokoušel uhasit plameny, popálil jsem si kotník řeřavým uhlíkem. To bylo tak všechno, co jsem mohl udělat

Mičihiko Hačija

Žena odhodila jakési roucho a zmizela v zemní spáře. Roucho přeletělo nad disputujícím hadím houfem a sneslo se na větev jednoho olivovníku.

Irmtraud Morgneová

Když ženu příštího dne našli, držela v jedné ruce srp

Jim Corbett

Můžete však to všecko pokládat za alegorii

E.T.A. Hoffmann

Záměna? Proměna? uvažovali prosebníci. Zákrok bohů, pochopitelně, a příběh pokračoval.

Lawrence Norfolk

KUNDEROVA KRÁLOVSKÁ ROMÁNOVÁ HRA

Až jednou dojde na to, že si budeme moci v češtině přečíst nejnovější román **Milana Kundery Pomalost** (La lenteur, Gallimard Paris 1994), dočkáme se nepochybně, vedle odpovědných zamyšlení, nového kola kritických exhibicí a trapných analýz typu Breviáře Milana Kundery (Martin Pokorný, LtN č. 19, 1997), jež vždycky budou vyvolávat představu učenice, který, maje po straně otřepanou učebnici literární teorie, hledá analogie mezi jejími kapitolami a živým literárním textem. Z budoucnosti už k nám doléhá: zase láska, znovu hokynářská a kýčovitá kalkulace autora s předstíraným ironickým nadhledem autora, zakrývajícím jeho totální cynismus. A co? Vždyť taková Pomalost je: zase láska, dotvářející osudy, prohry a občasná vítězství, láska jen na chvíli překrývající tragiku života, kterou odhaluje a dílčím způsobem proměňuje až lidská zkušenost a vědomá schopnost začlenit tuto zkušenost do širokého kontextu dějinami naplavených lidských osudů a příběhů mimo čas. Polem pro rozestření tohoto reálného i potenciálního kontextu je Kunderovi román.

Filozof Václav Bělohradský upozorňuje na zdánlivě protikladné polohy Kunderova lidského a uměleckého postoje (lze je vůbec v jeho případě oddělovat?). Světoznámý autor ví, že současný svět vede ke ztrátě identity a boj s utvářením falešných obrazů světa, které produkuje zejména masmediální agresivita, je marný. Na druhé straně si však sám úzkostlivě střeží obraz vlastní identity, vyhýbá se novinářským interview, vyhýbá se kontaktům s vlastní minulostí, která je už dnes vesměs zkresleným legendárním útvarem, má až přehnané požadavky na podobu přeložených textů svých děl... A přesto celým svým dílem říká: Bezbrannost neznamena smíření, člověk je svobodný ve svých zápasech o nezprostředkovanou reflexi života (k nejvýznamnějším patří erotika a život milostný), o zakoušení krásy a demystifikaci vlastní zkušenosti v jejím vysvobozování z nánosů lyrických pojidel. Aby byly svět a události

takto vnímány, je zapotřebí vědomé smyslové i racionální otevřenosti: krásu ženy tvoří krása gesta, kouzlo očekávané rozkoše znásobuje její oddálení..., nastupuje la lenteur – pomalost. Pomalost jako klíč k prožitku reality, jako obrana proti míjení falešných obrazů, v nichž tleskáme politikům, obdivujeme rychlá auta a ještě rychlejší počítače.

Kunderův nerozsáhlý román o sto padesáti čtyřech stranách je umnou konstrukcí několika zdánlivě epizodních příběhů, jejichž děje se proplétají a setkávají na jednom zámku poblíž Paříže, kde právě probíhá mezinárodní entomologické kolokvium (opravdovým místem jejich setkání je autorova hlava, neboť i on se svou ženou Věrou tráví noc na zámku a jsou účastníky děje). Kolokviu jsou přítomni radikalistický, nonkonformní mladý učenec Vincent, prožívající absurdní příběh letmé a nenaplněné lásky k sekretářce Julii, úspěšný politik Berck a zdroj jeho někdejšího obdivu – televizní redaktorka Immaculata (Neposkvrněná), český, po celou dobu normalizace perzekuovaný entomolog, objevitel nového druhu hmyzu nazvaného *musca pragensis*. Referenční příběh tvoří noc lásky, kterou prožívají na tomto zámku před dvěma sty lety madame de T. a mladý rytíř, jenž se stává v rukou protřelé madame nástrojem odvedení pozornosti od svého pravého milence, bohatého markýze, před zcela zmateným manželem. Jde o vyprávění francouzského spisovatele, barona Vivant Denona (jeho novela nese název *Point de lendemain*), kterým jsou poměřovány děje příběhů současných, na nichž prvky moderní doby zanechávají skvrny epidemické neprůhlednosti. Román je však spolehlivě režírován z královského, autorského křídla, takže se vše nakonec projasní a jsme svědky velkolepé hry, která mnoho vypovídá o intelektuálním prostředí Paříže, o gestech politiků, o našich trablech, i o naší bezmoci, o věčné a věčně nenaplněné milostné touze, o Čechách a Češích, o poznamenávající minulosti, kterou už nikdo neregistruje.

Oproti *Nesmrtelnosti*, předchozím autorově románu, jsou v *Pomalosti* využity daleko střídmější, ale vysoce funkční prostředky, román působí nesmírně konzistent-

ně, vyjadřování je až děsivě přesné (musí apriorně děsit každého, kdo na překlad jen pomyslí). Důvodem jazykové střídmosti může být fakt, že jde o první dílo, které je Milanem Kunderou psáno francouzsky. Spíše však jde o výsledek dalšího domýšlení funkce, postavení románu a jeho kompozice, tak jak to autor předvádí ve svých esejích, v Umění románu a Zrazených testamentech. Nejrozsáhlejší kapitoly (je jich v románu 51) jsou jazykově vycizelovanými literárními klenoty s vyhrocenými pointami, které otvírají prostor pro nová, s napětím očekávaná setkání asi dvou desítek postav, které v díle vystupují. Formální postupy, kterých autor využívá (esejistická zběhlost s dynamizujícími aforistickými částmi, opakování asociující hudební frázeování, krátké dialogy parcelující text v analogiích s živočišným fungováním orgánů (svědčí o tom, že jde o romanopisce, který je dokonale připraven hovořit k osudům a do osudů světové literatury, a to vždy podstatně a nově).

Pomalost je skvělým románem o naší epoše, o tom, čím jsme, ale ještě více o tom, čím nejsme, neboť pod nadvládou démona rychlosti se řítí prostorem zapomnění.

Dalibor Malina

Z ROMÁNU POMALOST

[Kap. 41]

Český učenec, přítomný na entomologickém kolokviu na zámku u Paříže, se nechtěně dostává v upraveném zámeckém bazénu do konfliktu s televizním kameramanem, milencem Immaculaty, televizní redaktorky. Ve snaze ji zachránit při pokusu o sebevraždu (byla pouze demonstrativní?) je v potyčce s milencem, který se domnívá, že učenec je příčinou jejich milostného rozkolu, zraněn.

A český učenec? S jazykem přitisknutým k rozviklanému zubu si říká: hle co zůstalo z celého mého života: rozviklaný zub a můj panický strach, že budu nucen nosit umělý chrup. Nic jiného? Vůbec nic? Nic.

V náhlém osvětlení se mu veškerá jeho minulost zdá nikoliv jako vznešené dobrodružství, bohaté na dramatické a výjimečné události, ale jako nepatrná část chaosu událostí probíhajících na planetě rychlostí, která brání rozlišení jejich obrysů tak, že Berck snad měl pravdu, když ho pokládal za Mađara či Poláka, protože, kdo ví, snad je dokonce mađarské, polské či turecké anebo ruské dítě umírající v Somálsku. Když se věci dějí rychle, nikdo si ničím nemůže být jistý, vůbec ničím, ani sám sebou ne.

Když jsem si představil noc madame de T., vzpomněl jsem si na dobře známou rovnici z první kapitoly příručky existenciální matematiky: stupeň rychlosti je přímo úměrný intenzitě zapomnění. Z této rovnice lze vyvodit rozmanité důsledky, například tento: naše epocha se oddává démonu rychlosti a z toho důvodu tak často samu sebe zapomíná. Já však dávám přednost obrácenému tvrzení a říkám: naše epocha je posedlá touhou po zapomnění a aby tuto touhu ukojila, oddává se démonu rychlosti; zrychluje krok, protože nám chce ukázat, že si už nepřeje, aby se na ni vzpomínalo; že se cítí unavena sama sebou; otrávená sama sebou; že chce sfouknout malý blikající plamínek paměti.

Můj drahý krajane, kamaráde, slavný objeviteli musca pragensis, hrdinský dělníku z lešení, už se nechci trápit tím, abych tě viděl trčet ve vodě. Budeš nachcípáný! Příteli! Bratře! Netrap se! Zabal se do šály všeobecného sladkého zapomnění! Nemysli už na smích, který tě zranil, ten už neexistuje, jako neexistují roky tvé minulosti na lešních, ani tvá sláva pronásledovaného. Zámek je ztichlý, otevři okno a vůně zaplní tvůj pokoj. Dýchej. Jsou to kaštiny staré tři století. Jejich šumění je totéž, které slyšela madame de T. a její rytíř, když se milovali v altánu, který byl vidět z tohoto okna, ale ty už ho, bohužel, neuvidíš, protože byl za nějakých patnáct let poté zbořen, to bylo během revoluce v roce 1789, nezůstalo nic víc než několik stránek Vivant Denonovy povídky, kterou jsi nikdy nečetl a velmi pravděpodobně nikdy číst nebudeš.

z francouzštiny přeložil Dalibor Malina

ORIGINÁLY A PLAGIÁTY

Jak se zdá, Ivo Železný, někdejší editor skvělých sci-fi antologií, drží své slovo, které dal na počátku vzniku svého stejnojmenného nakladatelství čtenářům, že jakmile se mu podaří na méně kvalitní literatuře vydělat větší sumu peněz, začne se věnovat i vydávání nekomerčních titulů. A tak v jeho edičních plánech se už objevila řada poezie, která má doposud velmi slušnou úroveň, či postupně vydávané dílo Jana Křesadla nebo Levého Teorii překladu. K těmto nakladatelsky méně lukrativním počínům se nyní přiřadil i román charvátského literárního vědce a prozaika **Pavaa Pavličice Večerní akt** (IŽ, Praha 1997).

Snad i tato kniha je potvrzením skutečnosti, že se k nám opět začíná vracet literatura ze zemí bývalého východního bloku, kterou jsme tak rychle po roce 1989 odsunuli na vedlejší kolej. Naštěstí se zdá, že český čtenář má opět chuť vracet se i k literaturám jiných než anglicky mluvících zemí.

Pavličícův román přináší příběh Mihovila, záhřebského studenta malířství, který v sobě znenadání objeví schopnost vytvářet falzifikáty do nejmenších podrobností totožné s originály, tak dokonalé, že ani za pomoci těch nejmodernějších vědeckých metod nejsou k rozeznání. Tato jeho schopnost mu záhy začne komplikovat život. Ani ne tak svou podstatou, ale svými důsledky, neboť kdyby chtěl, nebylo by pro něj problémem dát své schopnosti do služeb nejrozličnějších politických, společenských nebo náboženských cílů. Strach z Mihovilových možností ještě vzroste po zjištění, že je nejenom schopen reprodukovat živou bytost, ale i odhalit jakýkoliv falzifikát z minulosti. Této skutečnosti se vládnoucí skupina obává nejvíce, neboť zveřejnění těchto skutečností by mohlo vést k rozpadu toho kterého společenského zřízení, neboť společnost, její víra a ideály jsou často postaveny právě na těchto doposud neodhalených padělcích.

Tyto skutečnosti nakonec dovedou hrdinu do bludného kruhu, ze kterého zdánlivě není úniku a jehož bezvýchodnost je vystupňována i postupně narůstající bariérou mezi ním a jeho nejbližšími, kteří, i přes lásku k němu, si začínají uvědomovat proměnu jeho osobnosti. Mihovil se na závěr románu pokusí z tohoto labyrintu vystoupit tím, že falzifikuje sám sebe, ale spíše se jedná o transformaci do jiné podoby. A v tomto okamžiku děj románu končí, aby zůstal otevřen, jak již předvídal název závěrečné kapitoly Kapitola devátá, jež je zdánlivě poslední.

Pavličićův román je úvahou o povaze originálu a falzifikátu, o povaze obrazu, v nejširším slova smyslu, o jeho pravosti či nevěrohodnosti. Autorův rozbor této myšlenky pak vypovídá o současnosti mnohem víc, než bychom byli ochotni na první pohled připustit. Neboť kde leží v našem světě hranice mezi originálem a falzifikátem, nemohou být naše pravdy založeny právě na těchto podvrzích? Ale mimo těchto obecných otázek je položena ještě jedna, která útočí přímo na samotný smysl umění, které je na individuálnosti, na originálu a originalitě přímo postaveno. Ale Pavličić ukazuje i druhou možnou cestu:

„Není to jediná možná forma dokonalosti: být naprosto originální. Existuje i jiná, dostupnější.“

„A ta je?“

„Být naprosto neoriginální. Neboť koneckonců jaký je v tom rozdíl? Je to totéž, jen v zrcadlovém obraze. Důležitá je dokonalost, a ne způsob, jímž se jí dosahuje.“

A zdá se, že někteří se po ní již vydali.

Pavličić tímto svým románem jenom potvrdil, že patří mezi vůdčí postavy skupiny tzv. borgesovců, kteří od 70. let významně ovlivňují charvátskou prózu, k jejímž největším talentům přináleží. A znovu se ukazuje, že čtivý příběh, bez rozvláčných popisných pasáží a odboček plných rádoby filozofujících úvah je to, co současné české próze chybí.

Pavel Kotrla

V pátek 23. května se v sále vsetínského Kulturního domu uskutečnilo finále soutěže Bažantnice o nejlepší valašskou rockovou (zřejmě začínající) kapelu roku 1997, do něž se „pro-rockovaly“ tři seskupení. Trapné ovzduší polo-prázdného „monstrálu“ navždy prostoupeného duchem zašlých časů dotvářel moderátor, který uvedl jako první frenštátskou kapelu Malá Market. Trio kytara - basa - bicí utápějící publikum ve snadno odposlouchaných hudebních kliše doplňovala zpěvačka sic čistým, leč nevýrazným hlasem. Jen jsem nevěděl, mám-li být potěšen, že zpívá mou mateřštinou. Mohl jsem být ušetřen násilně rýmovaných a neustále se opakujících čtyřverší: „*Občas si sama sebe nevšímám / občas se sama sebe dotýkám / občas si sama sebe nevážím / občas mi moje tělo překáží*“ apod. Nebylo by lepší „la-la-la“ nebo snad „va-va-va“? Mně tedy více než dívčino tělo na podiu překážela kupříkladu bubeníkova „nedochvilnost“.

Veselý kompars ze Vsetína mi byl o poznání sympatičtější. Členové kapely nastoupili oděni v pyžamech a nepokoušeli se zaujmout pózu „hlubokomyslných“ rockerů zvoucích obecenstvo do „nitra své duše“. Muzika to byla veselá a občas to zajiskřilo zajímavým nápadem. Schází jim však potřebný grund. Zvláště první kytara by snesla hbitější a hlavně přesnější prsty.

Třeba takové, jaké má kapelník z nakonec vítězné skupiny Scraps. Co však tahle kapela předvedla? Pouze nedokonalé kopie Satrianiho či Pavlíčka. A vidíte, přesto vyhrála! Za svůj minimální přínos si kromě osmitisícového odpleschu odnesla poukázku na tři dny v nahrávacím studiu. Co asi bude nahrávat? Satrianiho?

Pan moderátor nám dal pět minut na hlasování. Než jsem dopil pivo, akvaria s hlasovacími lístky už byla pryč. Nevadí. Vedle ležel odpadkový koš.

Večer zakončila pražská skupina Abraxas, která nenechala nikoho na pochybách, že nestojí na podiu poprvé, avšak ani ta již nedokázala znovu probudit mou unavenou mysl.

Výsledný dojem? Za mnoho peněz málo (dobré) muziky. Na Valašsku se letos neurodilo. Anebo snad ano? Lze totiž předpokládat, že snad ještě existují lidé, kteří chápou, že v muzice se nesoutěží.

-jih-

KARATEL, VIZIONÁŘ A ZAHRADNÍK V PASTI SLOV?

Pravidelně od roku 1995 publikuje Ludvík Vaculík v úterních Lidových novinách v rubrice Poslední slovo krátké fejetony, jimiž vyjadřuje svá stanoviska k tématům, která ho momentálně oslovují a k nimž cítí potřebu promlouvat.

I když deníková fejetonistika skrývá jistou možnost okamžité reakce, lehkostí klouzající často jen po povrchu, vypadá to, jako by návratem na stránky známého deníku a zejména závazkem pravidelné dodávky textů pro jeho úterní vydání, Vaculík do jisté míry „znásilnil“ svou metodu psaní fejetonu, která pro vytvoření jednoho textu předpokládá přibližně měsíční časový úsek, a vědom si své popularity – onoho loga Vaculík –, pokusil se v týdenních intervalech psát kritickou kroniku těchto dní.

Vaculíkovi neuniká současný svět, jeho podstata a hlavní problémy: jen ho vnímá s pro něho typickou logikou; z pozice poučeného člověka reflektuje dění jinak, než by se někdy líbilo – ve vztahu k období před rokem 1989 však pořád stejně: blbeckost a neúcta k tradici a přírodě – to jsou třecí plochy, na kterých Vaculíkovo psaní vždy jiskřilo a kterými byl znepokojován stejně dříve jako nyní. Jeho konzervativnost mu vynesla označení samorostlého strýce z Moravy, který si svou nezařaditelnost po léta pečlivě buduje, a i když v posledních letech mohl Vaculík pravděpodobně kdykoliv zaujmout některou z významných pozic, neučinil tak a stal se otevřeným oponentem všech „režimů“: „režimů“, ve kterých dochází ke krizi tradičních hodnot, jichž je on rozhněvaným patronem. Vaculíkovo nahlížení současnosti navíc mnohdy nesouhlasí s hodnotami, které jsme počali přijímat: i proto nám některá témata jeho podčárníků v LN přestávají dělat radost: netýkají se totiž „kohosi jiného“, nýbrž se začaly dotýkat i nás. A to bolí.

Oponuje-li Vaculík, že není autorem, který chce dráždit, oponuje dráždivě. Užitečnost fejetonu spočívá právě v tom, že si jej někdo všimne, zareaguje na jeho obsah. Originalita Vaculíkovy tvorby leží asi v jeho dobře hlídané póze výstředního „hlasatele pravd selského rozumu“, jehož návrhy a podněty – často na hranici jakési roztomilé utopie – jsou osvědčenou metodou, jak dosáhnout toho, že jeho text nezapadne a stane se impulsem, jenž vyvolá diskusi, ze které racionální řešení může vzejít. Patrně největší ozvěnu za dobu, co se tyto Vaculíkovy „nečistě“ fejetony (často ubíhající k úvaze či sloupku) v LN objevují, vzbudil článek Daňové stanovisko (9. 4. 1997), ve kterém Vaculík otevřeně přiznává, že část své daně z příjmu zaplatí, „až aspoň jeden případ bankovních a daňových podvodů přijde před soud a některá zmizelá miliarda bude nalezena a vrácena, kam patří.“ Vlna většinou negativní reakce na tento jeho postoj je čímsi, co by mohlo vysvětlovat – kromě již zmíněné časové pasti – značnou rozkolísanost autorových příspěvků v LN: chtělo by se říci, že, utíká-li Vaculík k tématům, která jsou pro jeho generaci něčím novým – drogy, „divoký“ kapitalismus apod. –, je nucen se řídit především svým instinktem, intuící bravurního stylisty, osvědčeným selským rozumem. Je pravděpodobné, že ne vždy – i vzhledem k tříšti hodnot, za kterými dnes stojí jeho čtenáři – bude vnímán kladně a nekriticky. Tam, kde se Vaculík vztahuje k sobě samému, jeví se jeho texty kompaktnější, zajímavější. Úplně se příspěvkům v LN vymykají tradiční Jaro je tady a Srpnový den publikované v Literárních novinách. Zde autor vystupuje ze své pózy zarputilce, obnažuje se. Teprve po nahlédnutí do této „Vaculíkovy zahrady“ může začít platit to, co v reakci na jeden z Vaculíkových podčárníků napsal Miroslav Stoniš: „Čítávám Vaculíkovy fejetony s potěšením, zejména pak ty, s nimiž nesouhlasím.“

René Kočík

MEZISVĚTY MEZI SVĚTY

Václava Bělohradského není třeba příliš představovat. Často se objevuje na televizních obrazovkách, často plní stránky časopisů svými úvahami, poskytuje rozhovory... Často je trpěn filosofy-akademiky jen s hlasitým skřípěním zubů. Ach ten bezbřehý relativista !

Své články a rozhovory, vesměs již zveřejněné v novinách a časopisech v posledních pěti letech, Bělohradský sebral, více či méně upravil a vydal pod názvem *MEZI SVĚTY & MEZISVĚTY* (Votobia, Olomouc 1997).

První část, *Říkejme si Čerwuiši*, kterou známe v mírně odlišné podobě z Literárních novin, autor považuje za svůj filosofický manifest. Vzhledem k podtitulu knihy, jež zní *Filosofické dialogy*, je škoda, že zde není uveden alespoň odkaz na relevantní polemiku Pavla Flosse (*Byl Galileo Galilei Čerwuišem kmene katolíků?*, LtN, č.10, 1995).

Po „pokusu o definici intelektuála“ následují *Dialogy* s několika českými novináři a intelektuály, z nichž je patrný filosofický postoj Václava Bělohradského. Lze jej stručně shrnout pomocí tří „ismů“: **liberalismu, relativismu, pragmatismu**. Zvláště druhým z uvedených Bělohradský neustále popouzí „výrobce absolutna“. Hlásí se k Čapkovi a Peroutkovi tvrzením, že každé absolutno je vražedné. Neboť žádná „pravá“ povaha skutečnosti neexistuje. Pravda se rodí v svobodném dialogu, v interkulturní komunikaci, která umožňuje střetávání různých slovníků, životních forem, verzí světa; pravda tedy není nalézána, ale vytvářena.

Dialogy na Hrádečku s Václavem Havlem nabízí zamyšlení nad evropskými strukturami a kulturou, nad rolí České republiky v Evropě, nad komunismem a přátelstvím, nad liberalismem a jeho pozicí v české politické kultuře.

Poslední část – *Nápisy na mohylách* – je „filosofickým svědectvím o šedesátých letech“, jejichž zásadním a trvalým dědictvím je, podle Bělohradského, prosazení **pohledu zvnějšku**. Nikoli však jako zkušenosti elitářské, ale masové.

Publikace rozhovorů a úvah Václava Bělohradského se řadí určitě k užitečným a k zdařilejším počínům nakladatelství Votobia. Bělohradský prezentuje své názory velmi přístupnou cestou, což umožňuje komunikaci i s nefilosofickou obcí, pro niž je mnohdy jazyk filosofů neproniknutelnou hrází, za níž se skrývají „temné vody“. I když Bělohradský není příliš originální myslitel a nenabízí, že člověka vyvede z „jeskyně“ a zvěstuje mu „světlo světa“, jeho výzvu, abychom přijali místo u ohňů v chladných „mezisvětích“ a každý vyprávěli svůj příběh, nelze nepřijmout.

-jih-

František Všeticka

O prázdninách roku 1912 navštívil František Itálii, zemi, která byla jeho snem a neskrývanou touhou. Chtěl v ní pobýt delší dobu, ale po necelých třech týdnech jej nesnesitelná vedra vyhnala zpět do Čech. Předsevzal si, že se do Itálie vrátí, v žádném případě však v létě, nejlépe tak v zimě, popřípadě na jaře. Vyčkal listopadové premiéry Svatého Václava, vyzvedl si honorář za jeho knižní vydání a Náprstkovu cenu za tuto hru a chystal se k několikaměsíčnímu pobytu v zemi svatého Františka z Assisi. Přemýšlel nad svojí trasou, kombinoval nejrůznější možnosti, nakonec se rozhodl, že procestuje Itálii od jihu na sever. Pokud to ovšem okolnosti dovolí.

Vyjel vlakem a dostal se až hluboko na jih k starým řeckým chrámům v Paestu v jižní Kampánii. Na holé stepi u moře se tyčily zbytky tří chrámů, poslední stopy dávného řeckého osídlení. Moře se rozlévalo téměř až k nim. Prohlížel si jeho hladinu a ve své fantazii viděl přepodivné lodice blížící se k chrámům. Na jejich palubách se pohybovali věřící, upírající zraky na vznosné, nedávno dohotovené chrámové stavby. Ukazovali obnaženými rukami do výše a obraceli se tváří k slunci. Na přídi první z těchto lodic se shromáždila pestrá společnost. Pozorovala nedaleký břeh a ukazovala si na mladíka, který je sledoval.

František zavřel na delší chvíli oči, promnul si je, pousmál se nečekanému zjevení a obrátil se k starodávnému areálu. Zastavil se u jednoho z chrámů a v zamyšlení hladil pórovitý vápenec, který v průběhu staletí získal zlatožlutě jasné zbarvení. Usedl mezi dva protáhlé dórské sloupy a vzápětí se vylekal. Z levého sloupu jej ve výši jeho hlavy pozorovala velká zelená ještěrka. Mrskala po něm jazyčkem a v pravidelném rytmu komíhala dlouhým ocasem. Hned nato sjela po sloupu druhá ještěrka, patrně sameček první z nich. Obě

si zvědavě prohlížely vetřelce. U Františkových nohou se objevila další dvojice ještěrek, jež nejevila o cizince žádný zájem a naprosto bezstarostně rejčila kolem jeho dolních končetin. Ve Františkovi nevzbuzovaly ještěrky žádnou zvláštní libost, navíc se v malém okamžiku jejich počet rozmnožil o další dvě.

Poodešel směrem k moři, obhlédl celý areál. Usedl na trávu a pozoroval trojici chrámů. Jeho zornice vnímaly pouze jednu barvu – hýřící a sluncem umocňovanou žluť. Přízpůsobovala se jí dokonce i okolní tráva, zakrnělá a nevýrazná. Žluť se rozpínala a zbarvovala i bezoblačnou oblohu. Žlutá barva ve Františkově mysli zakotvila jako barva starých Řeků, odvážných a smělých stavitelů. Dobyvatelů nesnadno uchopitelného prostoru. Ještě dlouho po návratu domů si vybavoval, že i nehybnými očky velkých ještěrek prosvítala sytá vyčítavá žluť. Zvídavá a provokativní.

Z Paesta se František dostal do Salerna, kde mu jeden německý posluchač kunsthistorie poradil, aby do Neapole nejel železnicí, ale zkusil to po silnici, vystavěné podél salernského zálivu. Vytrvale ho přesvědčoval o tom, že spatří nejkrásnější kout Itálie. Němec ze sebe chrlil další a další podrobnosti, ale František nestačil vnímat jeho argumentaci. Nakonec se k studentovu návrhu přiklonil. Rozhodl se, že dorazí do Amalfi a přenocuje tam.

Hned na začátku silnice jej dojel sedlák s vozíkem, který byl ochoten jej za tři liry dopravit do Amalfi. Spolu s Františkem byli ve vozíku tři venkované, kteří mu během cesty jemu naprosto nesrozumitelným nářečím hlasitě a drmolivě rychle vyprávěli o míjejších městečkách. František si bezděčně vzpomněl na obdobnou dikci německého studenta. Trojice venkovanů byla na rozdíl od Františka a mladého kunsthistorika osmahlá a v obličeji plná krouživých vrásek. František si ji bedlivě prohlížel a došel k závěru, že ji již jednou spatřil. A nebylo to tak dávno. Jeli na jednom povoze, který tlumený-

mi barvami zachytil jím milovaný Millet. Jean-François Millet.

Krajina byla romanticky kouzelná, podobala se překrásnému snu, mladý Němec měl pravdu. Silnice se pohybovala jednou jen několik centimetrů nad hladinou, jindy naopak šplhala nahoru do skal. Nalevo se vlnil salernský záliv, v němž se neznatelně a líně pohybovalo několik člunů. V každém z nich seděla jedna nebo dvě postavičky, jež bedlivě sledovaly nehybnou hladinu. Napravo se tyčila strmá úbočí skal. Místy, kde skály jen trochu ustoupily, se objevila černá prst s vinicemi nebo modravá zeleň pomerančových sadů. Byl totiž únor a ten se v tomto kraji připomínal zrajícími pomeranči.

Cesta ubíhala a počet spolucestujících se snižoval. Vozík míjel bílé vesnice a městečka. Každé z nich mělo libozvučné jméno – Cetara, Maiori, Minori, Atrani a kdesi na konci čekalo Amalfi.

Františkovi nejvíc uhranulo Atrani. Jednotně bělostné městečko, jehož bílé domy rostly stále výš v jakousi pyramidu, jejíž vrchol byl zakončen bílou kostelní vížkou. Nad městečkem trčela pak skála, jež svým tvarem připomínala veliký dozrálý hřib. Čerň této skály ještě více zvýrazňovala a znásobovala bělobu městečka. Mramorová běl uváděla Františka do nadšení a jen sedlákova netrpělivost mu zabránila v tom, aby se v Atrani alespoň několik hodin zdržel.

Krátce před vjezdem do Amalfi požádal Františka poslední spolucestující, aby mu vzal do kapsy kilo pražené kávy. Zdůvodňoval to tím, že cizince akcizáci neprohlízejí. Při předávání kávy se sáček protrhl a Františkovi zůstala notná hrst kávových zrněk v kapse. Nejprve je chtěl vyhodit, ale když nahmatal jejich příjemnou a hladivou kulatost, ponechal si je v kapse.

V bělostném Amalfi se zajímavým kostelíkem a svažitém hřbitovem přenocoval a zůstal v něm další dva dny. Při náhodné prohlídce hřbitova narazil na český hrob. Na samém jeho konci při nevysoké zdi našel poměrně nový hrob. Na nepatrném pomníčku stálo: L. Dvorská. Bez jakéhokoliv italského přídom-

ku. Ani křestní jméno zde nebylo uvedeno. Pouze písmeno L – Lucie, Ludmila, Lenka? A k tomu příjmení a data narození a úmrtí. Zemřela před necelým půlrokem. Snažil si ji představit. Byla vdaná nebo svobodná? A jak se sem vlastně dostala?

Třetího dne odjel drožkou do Sorrenta a ze Sorrenta po pobřeží elektrikou do Neapole. Neapol byla dílčím cílem, jemuž chtěl věnovat větší a časově náročnější pozornost. Tento dobře promyšlený plán se hned na počátku zhatil, poněvadž František dorazil do Neapole s jedinou lirou v kapse, a ta byla ještě, jak se dodatečně ukázalo, falešná. Bloudil po přístavišti a poprvé v životě poznával, co je to opravdový a nepřátelský hlad. Zpočátku byl bezstarostný, věřil ve šťastnou náhodu, která nemůže nepřijít. Další den se však bezstarostnost kamsi vytratila a nahradila ji hladová úzkost provázená nejčernějšími obavami. Nevěděl, na koho se má obrátit, a poprvé si uvědomil, že není ani schopen potřebnou prosebnou větu v italštině zformulovat. Bezmocně bloumal netečným městem, zatínal pěsti a obhlížel okolí, jehož pestrost mu splynula do dvou základních barev, a žluté a bílé. Všechny ostatní barvy byly jimi bezesbýtku pohlceny a nemilosrdně zadáveny. Zůstala jen provokativní žluť a běl. Při nerozhodném tápání rukou nahmatal v kapse a v podšívce kabátu zapomenutá kávová zrna. Živil se tímto nenadálým darem celé dva hořké dny. Zrna vydatně zaháněla nejtrýznivější hlad.

Druhého dne k večeru narazil na zámožnou a podle jeho soudu šťastnou českou dvojici, která jej s naprostou samozřejmostí pozvala na mísu makaronů, zaplatila mu lístek do Říma a poskytla několik nezbytných lir. Světu se okamžitě vrátily všechny zbývající barvy. Svět se stal opět pestrou a přitažlivou paletou.

František naposledy pohlédl na mořskou hladinu a spatřil přepodivné starobylé lodice. Byly bíle natřené a směřovaly k němu.

(Kapitola z připravovaného románu)

